

דף כד.

עין משפט א.ב.

יו"ד סימן רלב סעיף ב

כ. יש עוד נדר שא"צ התרה כגון שאמר לחבירו קונם שאני נהנה לך אם אין אתה מקבל ממני כך וכך, הרי זה יכול להתיר נדרו שלא ע"פ חכם^י, שיאמר לו כלום נדרת אלא לכבדני שאני אטול ממך, עכשיו זהו כבודי שלא אטול ממך, ואפי' אין המדיר אומר בפירוש שכך היתה כוונתו אלא מן הסתם.

ה"ה אם אמר להיפך קונם שאתה נהנה לי אם אין אתה נותן לי כו"כ, יש לזה היתר בלא שאילת חכם, שיאמר לו הרי זה כאילו קיבלתי.

הגה: ודוקא בדבר קיום המעשה יכול לומר לו כאילו עשיתי, אבל בביטול המעשה כגון שאמר קונם נכסי לך אם תלך למקום פלוני, לא יוכל לומר תלך למקום פלוני וכאילו לא הלכת^כ, וי"א דאין חילוק.

עין משפט ג.

יו"ד סימן רלב סעיף יב

יב. נדרי אונסין כיצד, הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה, או שחלה בנו, או עכבו נהר, הרי אלו נדרי אונסין^ל ולא נדר הוא.

הגה: היה לו אונס שהיה אפשר לסלקו ע"י ממון הרבה הוי עדיין אונס^מ.

הגה: ה"ה ציוה עליו השר לא לקיים נדרו או שבועתו ואם לאו יקנוס אותו בקנס ממון מקרי עדיין אונס.

הגה: נשבע לשלם וכשהגיע הזמן אין לו לשלם פטור משבועתו^נ, אבל אם יכול לקיימה אח"כ דינו כאילו עבר על שבועתו במזיד.

י. ממשנה שם דף ס"ג ע"ב.

כ. כ"כ הר"ן בשם הרשב"א.

ל. ממשנה דף כ"ז ע"א.

מ. מריב"ש בסי' קפ"ו.

נ. כתב הט"ז דלפי מש"כ בסי' רכ"ח סעיף מ"א שיש חילוק בין אמר עד ליום פלוני, או אם אמר ביום פלוני, צ"ל שכאן אמר ליום פלוני.

הגה: קהל שעשו חרם על חמש שנים וקבעו זמן שיתחיל החרם, ובאותו הזמן היו אנוסים או שוגגים ולא התחילו לקיים הנדר או החרם, הרי הם צריכים לקיימו אח"כ כי אינו בטל^ו משום זה.

הגה: נשבע או נדר לעשות דבר מה תוך שנה או ביום פלוני, יש לו לעשותו מיד, או בשחרית כשיגיע אותו היום, שמא ישכח אח"כ ולא יעשה ויעבור על נדרו ושבועתו. ואם לא עשאו מיד ואח"כ נאנס או שכח ולא עשאו י"א דהוי אונס, וי"א דלא הוי אונס^ז.

הגה: אונס בשבועה דוקא אם היה מגיע לו איזה רעה אם לא היה נשבע, אבל אם לא היה מגיע לו רעה רק לא היה מגיע לו טובה ונשבע כדי שתהיה לו הטובה לא נקרא אונס^ח.

הגה: כל מי שאנוס בשבועה דלא הוי שבועה אפי' אמר על דעת רבים או על דעת המקום אינו כלום^ט.

הגה: נאמן אדם לומר ששבועתו היתה באונס, או על תנאי כך וכך^י, ודוקא קודם שעבר על שבועתו, אבל אם כבר עבר אינו נאמן להפטר ממלקות.

הגה: מי שהודה ברבים או כתב עליו שטר והודה בו שנשבע, ואח"כ אומר שלא נשבע ונותן טעם לדבריו למה הודה או כתב שנשבע נאמן^{יא}, וכ"ש

ס. מתשובת הרא"ש כלל ז'.

ע. דעה ראשונה היא דעת הר"ן בפ' כיצד הרגל, וכתב הט"ז דנראה עיקר כדעה ראשונה דהוי אונס.

פ. ממהרי"ק שורש קס"ז. ומהרא"י סי' ע"ג.

צ. כ"כ הב"י בשם הרשב"ץ.

ק. דוקא בשבועה או בנדר לעצמו, אבל בנשבע לחבירו אינו נאמן אלא א"כ ידענו באונסו, מ"מ אם יש רגלים לדבר נאמן. ש"ך ס"ק כ"ה.

ר. כתב הסמ"ע בחו"מ סי' ע"ב ס"ק ט"ז מת"ה סי' שכ"ו דאם כתב בכתב ידו שנשבע לשלם לחבירו, ואח"כ אומר שלא נשבע אלא שכתב כך, אם התובע מודה לכך פשיטא שאין לחוש לשבועה זו כלל, ואם התובע אינו מודה לענין ממון דינו כשאר שטר שאין בו שבועה. ואם כתב בכתב ידו שנשבע בפועל לא יכול להתנצל ולומר שלא נשבע, וה"ה אם העדים כך כתבו בשטר. ש"ך ס"ק כ"ח.

ודין מי שנשבע בכתב ידו ולא הוציא בשפתיו כתב בתשובת הר"מ מודינא סי' פ' טור י"ד בשם ר' יוסף הלוי על אחד שנשבע בכת"י שלא יתקוטט עם חבירו ועבר, והשיב הרב שחייב הוא לקיים שבועתו אע"פ שלא הוציא מפיו ואם לא קיים שבועתו דינו מסור

אם האמת שלא נשבע דאין עליו איסור שבועה משום הודאתו.

הגה: אע"פ שנדרי זירוזין והבאי ושגגות ואונסין אינם צריכים התרה, אסור לידור בהם אם אינו רוצה לקיים דבריו.

עין משפט ד.ה. יו"ד סימן רלב סעיף ג.

ג. המזמין את חברו שיאכל עמו ומסרב, ומדיר אותו אם אינו אוכל עמו, או שאמר לו קונם שאני נהנה לך אם אין אתה מתארח עמי ואוכל פת חמה ושותה כוס של צונן והשני מסרב הרי זה נדר של זירוז ולא נדר ש.

ד. אבל אם ראובן הזמין את שמעון לאכול עמו וגם אחרים הזמינו שמעון, ורוצה לאכול יותר עם ראובן, ושמעון אמר לראובן הדירני מנכסיך אם לא אוכל עמך כדי שלא יפצירו בי האחרים הרי זה נדר גמור ת.

הגה: ואין למדין מדיני נדרי זירוזין למקום אחר שאין לך בהם אלא מה שאמרו חז"ל.

דף כד:

עין משפט א. יו"ד סימן רלב סעיף ד.

ה. נדרי הבאי כיצד כגון שאמר קונם ככר זה עלי אם לא ראיתי כיוצא מצרים, אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד, או אם לא ראיתי חומה גבוהה עד השמים, שכן דרך העולם להפליג ולא כוון לשום נדר א.

לשמים, אבל אין לחייבו דבר בדיני אדם. עיין באר הגולה אות כ"ה. וא"ה ה"ה היום בכתובה שכתוב בה שבועה אך לא מקריאים אותה הוי שבועה. ש. ממשנה שם דף כ"ז ע"א. ת. וה"ה אם שמעון עצמו נדר שיאכל עם ראובן הוי נדר זירוזין. ט"ז. א. ממשנה שם בע"ב ופי' הבאי גוזמא ושפת יתר.

הגה: ואם עומד בדבריו ואומר שהתכוון לשם נדר הוא נדר.

יו"ד סימן רלט סעיף א

עין משפט ב.

א. אין שבועה כדין נדר לכל דבר, בין לענין שצריך להוציא בשפתיו, בין לענין כוונתו, בין שהולכין אחר לשון בני אדם, בין לענין הקמה או ביטולה, בין לענין תנאי.

ב. י"א כשם שנדרי זירוזין והבאי ואונסין ושגגות מותרים ה"ה לענין שבועות^ב, והוא כשנשבע שבועת הבאי לא יעמיד דבריו לומר שודאי ראה באותו דרך כיוצאי מצרים^ג או נחש כקורת בית הבד שאם כך אסור הוא.

וי"א דבשבועות הבאי בכל אופן אסורות^ד וצריך התרה. ומדברי הרמב"ם נראה דשבועות זירוזין אסורות, וגם בשאר שבועות נראה מדבריו אף שפטור מקרבן מ"מ אסורות.

הגה: אם יש חילול ה' בשבועתו^ה אפי' אנוס יכפוהו להתפשר ולא ישבע, ואם לא היה חילול ה' נשבע ומבטל בלבד.

ב. כ"כ הטור בשם אביו הרא"ש.

ג. היינו שאומר שאינו מתכוון להבא. ש"ך ס"ק ז'.

ד. תוס' בשבועות כ"ח ע"א.

ה. היינו במשיעים אותו עכו"ם, ויש חילול ה' בפני היהודים שעומדים שם ויודעים שהוא נשבע לשקר הוי חילול ה'.